

gulun faydaları

08/06/2008 20:57 by isparta

(Rosa / Damaszener Rose / Hundrose / Rose / Damask rose / Dorgrose herbrose / Rosaceae / Rosier) Mayıs - haziran ayları arasında, pembe, beyazimsi, sarı, kırmızı renkli çiçekler açan, güzel kokulu çok senelik, çalimsi ve dikenli bir bitki. Gövdeleri silindirik biçimli, yeşilimsi, esmer renkli, çok dallı ve dallar sık dikenlidir. Dikenlerin uçları kıvrık ve genellikle kırmızı renktedir. Yapraklar saplı ve kulakçıklı, 5-7 yaprakçıklıdır. Çiçekler dallarında tek tek veya kümeler halinde bulunur. Çanak yaprakları 5 parçalı, taç yaprakları ise çok parçalıdır. Deniz seviyesinden itibaren, 3500 m yüksekliğe kadar, kâfi derecede rutubetli ve geçirgen topraklarda yetişir. Türkiye'de yabânî olarak yetişen 23 türü bulunmaktadır. Çok eski bir kültür bitkisidir. Mensei kesin olarak bilinmemekle birlikte, çoğu gül çeşitlerinin menseinin Asya'nın mutedil bölgeleri olduğu kabul edilmektedir. Çiçeklerine göre: Yalın kanat, yarım katmerli ve katmerli güller. Boylarına göre: Bodur, yüksek ve sarılice güller. Çiçeklenme zamanına göre: Yılda bir çiçek açanlar, yılda birden fazla çiçek açanlar ve yediveren güller diye sınıflandırılmaktadırlar. Isparta gülü (Rosa damascena): Çok eski bir kültür bitkisi olduğu için mensei belli değildir. Halen Isparta çevresinde bol miktarda yetistirilmektedir. Isparta veya yağ gülü, Isparta çevresinde, 1,5-2 m aralıkla sıralar halinde ekilmektedir. Üretilmesi çelikle yapılır. Çelikler de kasım ve aralık aylarında ekilir. Ürün ikinci yıldan itibaren alınmaya başlar. Üçüncü ve dördüncü yaşlarda verim en fazladır. Daha sonra bu yaşlı güller kesilerek gençleştirme yoluna gidilir. Gül bahçelerinden gençleştirme süretiyle 15-20 sene faydalanılabilir. Yabânî gül (Rosa canina): Memleketimizde oldukça yaygın bir gül çeşididir. 2-3 m yüksekliğinde, pembe veya beyaz çiçekli bir ağaççıktır. Meyveleri parlak kırmızı renktedir. Bu gülün olgun meyvelerini saran, başlangıçta ağzı dar bir bardak şeklinde olan çiçek ekseni, çiçek tablası olgunlaşınca etlenip, kırmızı bir renk alır. Bu meyvelere "kusburnu" adı verilir. Bilesiminde tanen, pektin, vitamin C, şekerler ve organik asitler vardır. Kabız edici, idrar söktürücü olarak, böbrek ve safra taslarına karşı, C vitamini yönünden zengin olduğu için de bazı bölgelerde marmelat yapımında kullanılır. Türkiye'de yetistigi yerler: Anadolu ve Trakya. Kullanılan kısımları: Gülün kullanılan kısımları çiçeği, çiçeklerinden elde edilen gülyagi ve gülsuyudur. Çiçekler sabahın erken saatlerinden güneş doğmadan toplanıp gölgede kurutulur. Su buharı ile distilasyona tâbi tutulur. Elde edilen kısmın üst tarafında gül yagi toplanır. Alttaki sulu kısım ise gül suyunu teşkil eder. Genellikle 3000-3500 kg çiçekten, 1 kg gülyagi, 500 kg gül suyu elde edilmektedir. Kullanıldığı yerler: Gül çiçeğinin taç yapraklarında uçucu yağ, tanen, gallik asit, kuarsitrin, siyanin, şeker ve mum vardır. Gülyagi tıbbî bir tesire sâhib olmamakla beraber, bilhassa parfümeri ve kozmetik sanâyiinde bazı pomatlar ile galenik preparatların kokusunu degistirmede çok kullanılır. Antiseptik (mikrop öldürücü) etkisi vardır. Bogaz ve bademcik iltihaplarını giderir. Göz kanlanmaları ve göz nezlesinde etkilidir. Dâhilen ise hafif müşhil etkilidir. Gülsuyu, gül reçelleri halk arasında yaygın olarak kullanılır.